

42 הַעֲבוּדָה הגדולה הזו במשך כל הזמן שמתחילת חודש אלול ועד הבוקר
43 של ראש השנה, תהיה עֲבוּדָתוֹ בְּאִמֵּי־רַת הַפְּסוּקִים קוֹדֵם
44 תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּאוֹפֶן שֶׁל קְרִיאָה בְּלִבָּד ולא בועקה וצעקה?
45 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף וּלְדַיֵּק בְּזֶה גַם לְאִידֶךָ גִּיסָא מצד שני ולשאול בכיוון

ההפוך, מהו אומרו "מן המצור", דלכאורה, לאחרי פללות העבודה דחודש אלול, ימי הסליחות, ערב ראש השנה, ליל ראש השנה, עד לבקר דראש השנה לפני תקיעת שופר, שכאמור היא עבודה רוחנית פנימית ועמוקה ביותר איך יתכן שימצא עדין היהודי העובד את ה' במעמד ומצב של "מצור" והרי עבודה זו הייתה צריכה להעביר אותו ולהעלות אותו ממצב של 'מצר' למצב של 'מרחב'?

46 ובפרטיות יותר, דהנה, ידוע⁴ בקבלה וחסידות שפחודש אלול מאירות י"ג מדות הרחמים האמורות בתורה בפרשת כי תשא (א. א"ל. ב. רחום. ג. וחנון. ד. ארך. ה. אפים. ו. רוב חסד. ז. ואמת. ח. נוצר חסד. ט. לאלפים. י. נושא עון. יא. ופשע. יב. וחסאה. יג. ונקח), שגדלה מעלתן ביותר עד שאינן חוזרות ריקם⁵, והרי ענין זה של הארת י"ג מידות הרחמים בחודש אלול הוא לא רק בנוגע להמשכה והתנגלות מלמעלה, אלא גם בנוגע לפעולה ולהשפעה של ההתנגלות הזו באדם, שבודאי פועלות הן י"ג מידות הרחמים התעוררות בקפש האדם⁶ כך שבוודאי כל

1 נאמר בספר תהלים, והוא אחד הפסוקים שנהוג לומר לפני תקיעת שופר בראש השנה:

3 מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְיָ עֲנֵנִי בְּמִרְחָב יְיָ¹ כלומר, קראתי אל ה' מתוך מצב של 'מצר' ומצוקה וה' ענה לקראתי במצב של 'מרחב'. ומדייק

5 בְּזֶה כְּבוֹד־קְדוּשַׁת מוֹרֵי־וְחָמִי
6 אָדְמוּר הרבי הרי"צ (בדבור-
7 המתחיל במאמר הפותח בפסוק
8 "מן המצור" משנת תש"ט)²
9 דְּצִרְיָךְ לְהִבִּין אוֹמְרוֹ בפסוק זה
10 לְשׁוֹן "קְרָאתִי", שֶׁהוּא כְּמוֹ
11 אָדָם הַקּוֹרֵא לְחִבְרוֹ שיפנה אליו
12 שֶׁהוּא קְרִיאָה בְּלִבָּד,
13 דְּלִכְאוּרָה, פִּינּוֹן שְׁמַקְדִּים
14 לוֹמֵר "מִן הַמִּצַּר", הִנֵּה לִי
15 לְמִימַר הִיּה לּוֹ, לַפְּסוּק, לוֹמֵר "מִן
16 הַמִּצַּר שׁוּעִתִּי", "צַעֲקָתִי" או
17 "זַעֲקָתִי", שֶׁכֵּל אֱלֹהִים בְּיָסוּסִים
18 שֶׁל 'מצר' הרבה יותר מ'קריאה' שהוא
19 ביטוי סתמי שלא מבטא מצוקה, ואילו
20 הביטויים הללו של 'שיוועתי' או
21 'צעקתי' או 'זעקתי' הם על-דרך
22 מֵהַפְּסוּקִים שְׂאוֹמְרִים בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה קוֹדֵם תְּקִיעַת
23 שׁוֹפָר, לְאַחֲרֵי הַהֲכֵנָה עַל־יְדֵי פְּלִלוֹת הַעֲבוּדָה
24 דְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, כּוֹלֵל גַּם יְמֵי הַסְּלִיחוֹת, עֶרֶב רֵאשׁ
25 הַשָּׁנָה, לֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, עַד לַבֶּקֶר דְּרֵאשׁ־הַשָּׁנָה
26 לְפָנֶי תְּקִיעַת שׁוֹפָר, וְאִם כֵּן, אֵיךְ יִתְּכֵן שְׁלֹא־אֲחֲרֵי
27 הַקְּדָמַת הַעֲבוּדָה הַזֹּאת תְּהִיָּה עֲבוּדָתוֹ בְּאִמֵּי־רַת
28 הַפְּסוּקִים קוֹדֵם תְּקִיעַת שׁוֹפָר,
29 לְאַחֲרֵי הַהֲכֵנָה הַרוּחָנִית לְרֵאשׁ
30 הַשָּׁנָה וּלְתִקְיעַת שׁוֹפָר עַל־יְדֵי
31 פְּלִלוֹת הַעֲבוּדָה הַרוּחָנִית שֶׁל כֵּל
32 אֶחָד וְאֶחָד דְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, כּוֹלֵל
33 גַּם הַעֲבוּדָה הַרוּחָנִית הַמִּיּוּחָדֶת שֶׁל
34 יְמֵי הַסְּלִיחוֹת, עֶרֶב רֵאשׁ
35 הַשָּׁנָה, לֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, עַד
36 לַבֶּקֶר דְּרֵאשׁ־הַשָּׁנָה לְפָנֶי
37 תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁכֵּל הַיָּמִים הַלְלוּ
38 עוֹסְקִים בַּעֲבוּדָה רֹחֲנִית פְּנִימִית
39 וְעוֹמְקָה מֵהוּוֹה הַכְּנָה לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה
40 וּלְתִקְיעַת שׁוֹפָר, וְאִם כֵּן, אֵיךְ
41 יִתְּכֵן שְׁלֹא־אֲחֲרֵי הַקְּדָמַת

בס"ד. יום ב' דראש השנה,

ה'תשכ"ו

(הנחה בלתי מוגה)

1 מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְיָ עֲנֵנִי בְּמִרְחָב יְיָ¹. וּמְדִיֵּק
2 בְּזֶה כְּבוֹד־קְדוּשַׁת מוֹרֵי־וְחָמִי אָדְמוּר
3 (בְּדַבְּרוֹר־הַמִּתְחִיל "מִן הַמִּצַּר" מִשְׁנַת תש"ט)²
4 דְּצִרְיָךְ לְהִבִּין אוֹמְרוֹ לְשׁוֹן "קְרָאתִי", שֶׁהוּא כְּמוֹ
5 אָדָם הַקּוֹרֵא לְחִבְרוֹ שֶׁהוּא קְרִיאָה בְּלִבָּד,
6 דְּלִכְאוּרָה, פִּינּוֹן שְׁמַקְדִּים לוֹמֵר "מִן הַמִּצַּר", הִנֵּה
7 לִי לְמִימַר "מִן הַמִּצַּר שׁוּעִתִּי", "צַעֲקָתִי" או
8 "זַעֲקָתִי", עַל־דֶּרֶךְ מֵה שְׂכַתּוֹב³ וַיִּצְעֲקוּ אֶל הוֹי'
9 וַתַּעַל שׁוּעָתָם. וּבִפְרָט שְׁפָסוּק זֶה הוּא
10 מֵהַפְּסוּקִים שְׂאוֹמְרִים בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה קוֹדֵם תְּקִיעַת
11 שׁוֹפָר, לְאַחֲרֵי הַהֲכֵנָה עַל־יְדֵי פְּלִלוֹת הַעֲבוּדָה
12 דְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, כּוֹלֵל גַּם יְמֵי הַסְּלִיחוֹת, עֶרֶב רֵאשׁ
13 הַשָּׁנָה, לֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, עַד לַבֶּקֶר דְּרֵאשׁ־הַשָּׁנָה
14 לְפָנֶי תְּקִיעַת שׁוֹפָר, וְאִם כֵּן, אֵיךְ יִתְּכֵן שְׁלֹא־אֲחֲרֵי
15 הַקְּדָמַת הַעֲבוּדָה הַזֹּאת תְּהִיָּה עֲבוּדָתוֹ בְּאִמֵּי־רַת
16 הַפְּסוּקִים קוֹדֵם תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּאוֹפֶן שֶׁל קְרִיאָה
17 בְּלִבָּד.

18 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף וּלְדַיֵּק בְּזֶה גַם לְאִידֶךָ גִּיסָא, מֵהוּ
19 אוֹמְרוֹ "מִן הַמִּצַּר", דְּלִכְאוּרָה, לְאַחֲרֵי
20 פְּלִלוֹת הַעֲבוּדָה דְּחֹדֶשׁ אֱלוֹל, יְמֵי הַסְּלִיחוֹת,
21 עֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה, לֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, עַד לַבֶּקֶר
22 דְּרֵאשׁ־הַשָּׁנָה לְפָנֶי תְּקִיעַת שׁוֹפָר, אֵיךְ יִתְּכֵן
23 שְׂיִמְצֵא עֲדִין בְּמַעְמַד וּמְצָב שֶׁל "מִצַּר".

24 וּבִפְרָטִיּוֹת יוֹתֵר, דְּהֵנָּה, יְדוּע⁴ שְׁבַח־דֶּשׁ אֱלוֹל מְאִירוֹת י"ג מְדוֹת הַרְחָמִים,
25 שְׂגִדְלָה מַעְלָתָן בְּיוֹתֵר עַד שְׂאִינָן חוֹזְרוֹת רִיקָם⁵, וְהָרִי עֲנָן זֶה הוּא לֹא רַק
26 בְּנוֹגֵעַ לְהַמְשִׁכָּה מִלְּמַעְלָה, אֲלָא גַם בְּנוֹגֵעַ לְפַעוּלָה בְּאָדָם, שְׂבֻדָּאֵי פוּעֵלוֹת

(1) תהלים קיח, ה. (2) קרוב לתחילתו (סה"מ תש"ט ע' יא.) (3) כ"ה בסה"מ תש"ט שם. וראה שמות ב, כג: "ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים". וברמב"ן עה"פ: "ויצעקו בני" ותעל שועתם". (4) סידור האריז"ל (מנהגי חודש אלול). משנת חסידים מסכת אלול פ"א מ"ג. לקו"ת פ' ראה לב, ב. (5) ר"ה יז, ב.